

● Dünyaca ünlü 2 bilim adamımız UNESCO'nun kararlarını hatırlattı:

"ABD, hazineyi geri vermeli"

● Lidya eserlerinin satın alma yoluyla aşırılarak Amerika'ya götürüldüğünü söyleyen Prof. Ekrem Akurgal, "UNESCO kararları gereğince tarihi kültür varlıkları çıkarıldığı ülkede kalır" dedi

• Özgen ACAR—ANKARA

DÜNYA çapında ünlü iki Türk arkeoloğu "kültür hazineleri"nin Türkiye dışına kaçırılışından duydukları üzüntüyü açıklayıp, "UNESCO kuralları gereğince tarihi kültür varlıkları, bunların çıkarıldığı ülkede kalmasını öngörür. Bu takdirde bu eserler bir bütünlük, bir anlam taşırlar. Türkiye bu kaçırılan eserleri Amerika'dan geri istemelidir" dediler. Ordinaryüs Profesör Dr. Ekrem Akurgal, "Lidya eserleri satın alma yoluyla aşırılarak Amerika'ya götürüldü. Amerika, UNESCO'nun bu kararına uyarak bunları geri vermelidir" dedi. Prof. Dr. Tahsin Özgüç ise, "UNESCO'nun kararına her ülke, her müze, her sorumlu ve her yetkili uymak zorundadır. Bunların geri verilmesi ABD için bir ahlak sorunudur" diye konuştu.

Prof. Akurgal, "Yayınınızı dikkat ve üzüntüyle izliyorum" dedikten sonra Lidya hazinelerinin kaçırılışı konusunda görüşlerini Milliyet'e şöyle açıkladı:

"UNESCO kararına ABD uymalı"

"UNESCO'nun kararına Amerika uymalıdır. Türkiye bu eserleri Amerika'dan geri istemelidir. Bunun tipik bir örneği de var. Prof. Kenan Erim, Afrodisyas'tan kaçırılan eserlerin peşine düştü ve bunları uzun mücadelelere karşın Amerika'dan geri alıp Türkiye'ye getirmeyi başardı."

Prof. Akurgal, "İğneyi biraz da kendimize batırmamız gerektiği" konusunda ise şunları söyledi:

"Biraz da kabahati kendimizde aramamız gerekir. Biz, bu eserlerin kaçmasını neden önleyemiyoruz? Bir aralık sıkı bir uygulama ile kaçakçılığın önlenmesi yoluna gidiliyordu. Bu kaçakçılığı önlemek için üç yol vardır.

"Birincisi, müzelere bol para vermek gerekir ki, böyle bir tarihi eseri ya da hazineyi bulan va-

tandaş, kaçakçı yerine müzeye gönül rahatlığı ile götürebilsin.

"İkincisi, ören yerlerini, müzeleri denetleyecek bir müfettişlik kurumu ihdası önerilmişti. Ancak daha sonra bunlar kültür müdürlüklerine dönüştürüldü ve valilerin, milli eğitim müdürlerinin emrinde eski eser dışında her işi yapar oldular.

"Üçüncü önlem ise, kurtarma kazılarına ağırlık verilmesi ile ilgili eskiden herhangi bir yerde bir kaçakçılık kokusu duyulduğunda oraya en yakın müze ya da genel müdürlükçe görevlendirilen bir arkeolog süratli olarak olay yerine kazı için gönderiliyor. Bu iş için gerekli para da süratle tahsis ediliyor ve mezarlar daha fazla soyulmadan meslektaşlarca bilimsel açılabilmek için kaçakçılık önleniyordu. Bu üç önlemden ikisi dışında bugün üçüncüsü başarıyla uygulanıyorsa da devletin ödeneklerini artırmasıyla daha çok olumlu sonuçlar alınabilir.

"Bu üç önlem alınmadıkça ve uygulanmadıkça Türkiye'de daha nice kaçakçılıklar olur ve nice hazineler yurt dışına gider."

"ABD'nin ahlak sorunu"

Prof. Dr. Özgüç ise, "Lidya hazineleri" konusunda Milliyet'e şunları söyledi:

"Bunlar gerçekten çok değerli ve çok orijinal eserlerdir. Benzerleri olmayan, eşsiz, tarihi kültürel varlıklarımızdır. Gazetenizin yayını çok dikkatle izliyorum ve okudukça da bir bilim adamı olarak üzülmüyorum. Bir meslek adamı için bundan daha büyük bir üzüntü olamaz. Hele kaçakçılığın böyle olağan hale gelmesinin üzüntüsü ise bambaşka.

"UNESCO'nun aldığı karara göre bu eserler ancak bulundukları, yani çıkarıldıkları yerde kıymetlidir. UNESCO'ya göre bu eserlerin gerçek sahibi bunların çıkarıldığı ülkedir.

"UNESCO'nun kararına her ülke, her müze, her sorumlu ve her yetkili uymak zorundadır. Bunların geri verilmesi ABD için bir ahlak sorunudur. Türkiye bu eserleri azimle geri istemelidir."